

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Вх. № КП-821-00-2
дата 30.10.2018 г.

Изх. № 221/ 30.10.2018 г.

ДО:

г-н Данаил Кирилов,
председател,
Комисия по правни въпроси

г-н Борис Ячев,
председател,
Комисия за борба с корупцията,
конфликт на интереси и
парламентарна етика

г-н Цветан Цветанов,
председател,
Комисия по вътрешна сигурност и
обществен ред и Парламентарна
група на ПП ГЕРБ

г-жа Джема Грозданова,
председател,
Комисия по външна политика

г-н Кристиан Вигенин,
председател,
Комисия по европейските въпроси
и контрол на европейските
фондове

КОПИЕ ДО:

г-жа Корнелия Нинова,
председател,
Парламентарна група „БСП за
България“

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

г-н Волен Сидеров,
председател,
Парламентарна група
„Обединение патриоти“

г-н Мустафа Карадайъ,
председател,
Парламентарна група „Движение
за права и свободи“

г-жа Гергана Стефанова,
председател,
Парламентарна група на ПП Воля

Относно: Становище на Национална мрежа за децата относно приетия на първо четене Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (Сигнатура 802-01-36), с който се въвеждат промени в Наказателно-процесуалния кодекс, касаещи правото на детето трето лице да бъде уведомено за неговото задържане

Уважаеми госпожи и господа,

Приложено Ви изпращам становище на Националната мрежа за децата относно приетия на първо четене Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (Сигнатура 802-01-36), с който се въвеждат промени в Наказателно-процесуалния кодекс, касаещи правото на детето трето лице да бъде уведомено за неговото задържане.

Надяваме се да вземете предвид нашите мотиви, така че заедно да гарантираме по-доброто спазване на правата на децата и техния най-добър интерес.

гр. София,

30.10.2018 г.

С уважение,

Георги Богданов

Изпълнителен директор,
Национална мрежа за децата

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Становище на Национална мрежа за децата относно приетия на първо четене Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, с който се въвеждат промени в Наказателно-процесуалния кодекс, касаещи правото на детето трето лице да бъде уведомено за неговото задържане

Национална мрежа за децата (НМД) е обединение на близо 150 граждански организации и съмишленици, работещи със и за деца и семейства в цялата страна. Насърчаването, защитата и спазването на правата на детето са част от ключовите принципи, които ни обединяват. Ние вярваме, че всички политики и практики, които засягат пряко или косвено децата, следва да се изготвят, прилагат и съблюдают, като се взема предвид принципът за висшия интерес на децата и с активното участие на самите деца и младежи.

Приветстваме усилията на българската държава да хармонизира законодателството на страната по отношение на правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест в съответствие с европейските стандарти с, макар и закъснелия опит да бъде транспонирана Директива 2013/48/ЕС. В същото време, силно обезпокоени сме от някои от направените предложения в приетия на първо четене Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (Сигнатура 802-01-36)¹. В т. 5 от Преходните и заключителни разпоредби се предлага промяна в Глава тридесета от Наказателно-процесуалния кодекс – Особени правила за разглеждане на дела за престъпления, извършени от непълнолетни. С предвидените разпоредби се въвежда възможността прилагането на правото на детето неговите родители, настойници или близки да бъдат уведомени за неговото задържане да бъде отложено за срок от 24 часа от началото на задържането.

Ние от Национална мрежа за децата категорично смятаме, че тази промяна е в разрез с разбирането за правата на детето и необходимостта от политики, насочени към гарантирането им. Напомняме, че правото на дете, задържано под стража, да бъде уведомен законният му представител (родител, настойник или друг близък) за неговото задържане е **основно процесуално право**, което цели да намали риска от изтезание или насилие над задържаните деца; позволява на задържаното дете да оспори законността на задържането си; позволява на задържаното дете по-лесно да се възползва от останалите си права – родителят на детето например може да се увери, че детето има достъп до адвокат и медицинска помощ. Не на последно място, уведомяването на родителите или близките на детето, гарантират, че то ще може да получи необходимите дрехи, храна или други вещи от първа необходимост, както и емоционална и психологическа подкрепа.

Именно заради изключителната важност на това право на детето, **Международните стандарти**, включително Правилата на ООН относно минималните стандарти за осъществяване на

¹ Народно събрание на Република България (2018), Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, Сигнатура 802-02-36, достъпен на: http://parliament.bg/bills/14/802_01_36.pdf.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

правосъдие по отношение на ненавършили пълнолетие лица (Правила от Пекин)², Правилата на ООН за защита на ненавършилите пълнолетие лица, лишени от свобода от 1990 г.³ и Европейските правила за ненавършилите пълнолетие правонарушители, които са обект на санкции и мерки от 2008 г.⁴ **недвусмислено въвеждат изискването за задържане на дете незабавно да бъдат уведомени неговите родители, настойници или близки.**

Напомняме, че **целта на Директива 2013/48/ЕС е да въведе „минимални правила“** по отношение на процесуалните права при задържане на лица, които са заподозрени или обвиняеми в наказателно производство. Държавите-членки са длъжни да ги въведат като могат да разширят правата, установени в директивата, за да осигурят по-висока степен на защита (Съображение 54). Действащите до момента разпоредби относно това право на детето вече отговарят на тези високи международни стандарти.⁵ В тази връзка, смятаме, че **транспонирането на Директивата 2013/48/ЕС не бива да бъде превратно използвано за ограничаване на това право.** Отслабването на процесуалните гаранции на заподозрените и обвиняемите деца не би могло да бъде “изискване” на Директивата, както твърдят мотивите на Законопроекта. Показателен за това е член 14 неслучайно наименуван „Запазване на нивото на защита“, който гласи: „Нищо в настоящата директива не се тълкува като ограничение или дерогация от което и да е от правата и процесуалните гаранции, предоставени съгласно Хартата, ЕКПЧ и други разпоредби на международното право в тази област или правото на държава членка, която осигурява по-високо ниво на защита“. Няма и причина от практиката по сега действащия Наказателно-процесуален кодекс, която да налага тази промяна.

Нещо повече, Съображение 55 от Директива 2013/48/ЕС гласи, че: „Освен при изключителни обстоятелства, **държавите членки следва да се въздържат от ограничаване или отлагане на упражняването на правото на заподозрени или обвинени в престъпления деца, които са задържани, да осъществяват връзка с трети лица.** Освен това, когато има отлагане, детето следва да не се държи в изолация и да има право да осъществи връзка например с институция или лице, отговорно за закрилата или благосъстоянието на децата.“ Въпреки, че в предложените текстове на разпоредби е предвидено задължение Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) да бъде информирана за задържането, когато информирането на близки и родители не се прави, считаме, че поради липса на правомощия и инструменти, **уведомяването на ДАЗД**

² ООН (1985), Правила на ООН относно минималните стандарти за осъществяване на правосъдие по отношение на ненавършили пълнолетие лица, Правило 10.1. , достъпни на: <https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/beijingrules.pdf>.

³ ООН (1990), Правила за защита на ненавършилите пълнолетие лица, лишени от свобода, Правило 22, достъпни на: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/juvenilesdeprivedofliberty.aspx>.

⁴ Съвет на Европа (2008), Европейски правила за ненавършилите пълнолетие правонарушители, които са обект на санкции и мерки, Правило 62.4., достъпни на: https://www.euromed-justice.eu/en/system/files/20090428164903_CouncilofEurope_RecommendationCM200811ontheEuropeanRulesforjuvenileoffenderssubjecttosanctionsormeasures.doc.pdf.

⁵ Наказателно-процесуален кодекс (2006), член 386, ал. 5 гласи: *В случаите на задържане непълнолетните се настаняват в подходящи помещения отделно от пълнолетните, като незабавно се съобщава на техните родители или попечители и на директора на учебното заведение, когато задържаният е ученик.*

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

практически не предоставя каквито и да е реални гаранции за спазването на правата на децата при задържане и като такова би било изцяло неефективно.

Не на последно място, предложената редакция на разпоредбата не въвежда и изискването носителите на родителски права да бъдат информирани освен за самото задържане, и за неговото основание.

С настоящето становище бихме искали да припомним, че транспонирането на Директива 2013/48/ЕС става с двугодишно закъснение от крайния срок за това и близо година след като Европейската комисия формално стартира наказателна процедура срещу България. В същото време **през май 2019 г. предстои изтичането на срока за транспониране на Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство** и на Директива (ЕС) 2016/1919/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искане за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест. От Национална мрежа за децата смятаме, че следва да се предприеме навременен и холистичен подход по внимателно и пълно транспониране на тези три директиви, така че, от една страна, да могат да бъдат гарантирани в максимална степен правата на децата и от друга, да бъдат избегнати наказателни процедури срещу България за невъвеждането на директивите в срок.